

KERK & Leven

BISDOM ANTWERPEN

DOSSIER
14 PASEN ALS
UITNODIGING VOOR
GROTE SCHOONMAAK

De lentepoets is een genot voor onze vijf zintuigen. Wat als we die nu eens hielden in ons hart en rondom ons?

NR. 13 | WEEKKRANT | 27 MAART 2013 | JAARGANG 74 | WWW.KERKENLEVEN.BE

Dromen van een arme Kerk

Paus Franciscus beschouwt zichzelf als beschermer van armen en milieu

- ▶ Spontane stijl, maar ook tal van details die getuigen van soberheid
- ▶ Zorg voor de armen is een centraal thema
- ▶ Paus is sterk gericht op Christus en op de opbouw van Gods Rijk

Erik DE SMET

De roman *The Shoes of the Fisherman*, in 1968 verfilmd met Anthony Quinn in de hoofdrol, vertelt over een pas verkozen paus die 's avonds anoniem Rome in-trekt en aankondigt dat hij het gros van de kerkelijke rijkdom wil verkopen ten voordele van de armen. Paus Franciscus lijkt wat op die figuur.

De eerste zondag van zijn pontificaat vierde de kersverse paus eucharistie in een kleine Romeinse parochiekerk. Na afloop groette hij de gelovigen als de eerste de beste parochieherder. De vissersring is 'recyclage', want nog van Paulus VI geweest. Ook Franciscus' liturgische gewaden ogen eenvoudiger dan die van zijn voorganger en in zijn homilieën improviseert hij. Daarnaast valt zijn zuiderse manier van omgaan met mensen op. Hij geneert zich niet om kardinalen vriendschappelijk te omarmen. Het stijlverschil met Benedictus XVI is alvast opmerkelijk.

Nog het meest opmerkelijk was Franciscus' uitspraak tijdens een ontmoeting met journalisten – op zich al een nieuwigheid – dat hij een arme Kerk wenst die er is voor de armen. Hij verklapte ook dat zijn buurman tijdens het conclaaf, de Braziliaanse franciscaan Claudio Hummes, hem op het moment van zijn verkiezing in het oor fluisterde dat hij nooit de armen mocht vergeten. Daar zou als pausnaam Franciscus in hem zijn opgekomen, al suggereerden sommigen Adrianus of Clemens.

Tijdens zijn aanstellingsmis, op de feestdag van Sint-Jozef, kwam de aandacht voor de armen meermaals ter sprake. Franciscus verwoordde in de homilie zijn taak

Nieuwe stijl in het Vaticaan. Paus Franciscus groet de mensen na de zondagsmis in een Romeinse parochiekerk. © Imageglobe

als pontifex als volgt: „Samen met Maria Jezus beschermen, de hele schepping beschermen, iedere persoon beschermen, heel in het bijzonder de armsten.” De nieuwe bisschop van Rome moet naar eigen zeggen „de armen

De nieuwe bisschop van Rome opent de armen om het hele volk Gods te verwelkomen

openen om het hele volk Gods te verwelkomen en met tedere affectie de mensheid omhelzen, bovenal de zwaksten, de minst belangrijken”.

Anders dan zijn voorgangers Benedictus XVI en wijlen Joannes-Paulus II had Franciscus het

niet over het relativisme van deze tijd of de tegenstelling tussen de cultuur van het leven en de cultuur van de dood.

De inspiratie van Franciscus van Assisi blijkt ook uit de klemtoon die de paus legt op nederigheid en op de bescherming van het milieu. Hoe hij 'armoede' en 'zorg voor de armen' begrijpt, is echter onduidelijk. Volgens sommige kenners van de Latijns-Amerikaanse Kerk was kardinaal Jorge Mario Bergoglio weliswaar sterk begaan met het lot van de verpauperden in de Argentijnse hoofdstad, maar is zijn concept van armoede veel meer klassiek. Een aanhanger van de bevrijdingstheologie was hij nooit. De verwijzing in zijn eerste homilie naar het verhaal van de terugkeer van de Mensenzoon (Matteüs 25) zegt veel: waar we zorg dragen voor een hongerige, een gevangene,

een zieke of een vreemdeling, doen wij dat voor Christus.

Paus Franciscus' persoonlijke spiritualiteit blijkt ook, behalve zeer gehecht aan de Moeder Gods, vooral gericht op de figuur van Christus. De kardinalen hield hij voor: „Het loopt op niets uit als we Jezus Christus niet belijden. Dan zouden we een behulpzame niet-gouvernementele organisatie zijn, maar niet de Kerk, de Bruid van de Heer. Als je niet op weg gaat, dan sta je stil. Als je niet bouwt op stenen, wat gebeurt er dan? Dan gebeurt wat er gebeurt wanneer kinderen op het strand zandkastelen optrekken: alles stort in, want het geheel mist samenhang.”

Die gerichtheid op Christus is niet verrassend voor een pater jezuïet. In de jezuïtische prediking van het evangelie wordt een affectieve band met de persoon van

Christus gekoppeld aan de opbouw van het Rijk Gods als een koninkrijk van liefde, gerechtigheid en vrede.

„Ik wil allen die verantwoordelijke posities innemen in het economische, politieke en sociale leven, evenals alle mensen van goede wil, verzoeken beschermers te worden van de schepping, van Gods plan dat in de natuur is ingeschreven, van elkaar en van het milieu”, klonk het.

Tijdens de eerste week van de geestelijke oefeningen, die iedere jezuïet moet doormaken, richt de reitraitant zich op de ervaring van Gods barmhartigheid, een thema dat paus Franciscus al meermaals aanhaalde. Vervolgens richt hij zich op de Geest, in de wetenschap dat die ons best wel kan verrassen. Franciscus, de eerste paus-jezuïet, laat de Geest op die manier in hem werken.